

SJÚKRARØKT

KJAD TÁ MEINIÐ

Samfelagið, sum í síðsta enda kann fáa stórar útreiðslur av trupulleikanum. Tá talan er um heilsuvisind, verður skilt ímillum tað, vit á yrkismáli kalla biomedisinska viðgerð, sum alt hevur við tað kropsliga at gera, og so tað psykososiala, sum hevur við tað sálarliga at gera. Tað er hetta seinna hugtakið, sum Sonja Nielsen og Birna Mohr Joensen sakna eitt tilvit um í føroyska heilsuverkinum.

Vit hava gingið eina rundu á Landssjúkrahúsinum henda gráa og dimma sundagrin i juni og eru nú endað aftur á fyrstu hædd, har vit byrjaðu. Tær báðar venda aftur til orðini, sum standa skrivað á veggnum í framsýningarhøølunum fyri nýggja sjúkrahúsinum, sum væntandi letur upp í 2020.

»Í veruleikanum er mann tilvitaður um tað, sum vit sakna – tað siggja vit her á veggnum«, siga tær og peika á vegg. »Her stendur, at visiónin fyri Landssjúkrahúsið er, at sjúklingurin er í miðdeplinum, og at vit veita góða sjúkugreining, viðgerð og røkt eins og vit eisini veita

góða heilsufremjan og endurmenning í samstarvi við sjúklingin og tey, ið varða av«. Tað eru tey síðstu orðini, Birna Mohr Joensen og Sonja Nielsen hava ilt við at fáa eyga á í praksis.

Loysnin er einföld

Eitt ítøkiligt amboð, sum tær peika á í ritgerðini er eitt spurnarblað, sum verður nýtt uttanlands. Í Danmark hava tey eitt nú spurnarblaðið Støtte til livet med kræft, sum er ein skipaður máti at kanna tørvin hjá tí einstaka krabbameinssjúklinginum.

»Sum sjúkrarøktarfrøðingar ynskja vit fram um alt at nøkta tørvin hjá sjúklingunum – men hvussu skulu vit nøkta ein tørv, sum vit ikki veruliga kenna?«, spyrja tær og vísa á, at tað í alt ov stóran mun ræður ein tilvild í føroyska heilsuverkinum, tá tað kemur til at kenna og nøkta tørvin hjá tí sjúka. »Ofta siggja vit, at hetta avhongur av, um sjúklingurin dugir og hevur dirvi at orða sín tørv við starvsfólkinum, meðan tað eisini er ym-

FAKTA:

Um kanningina:

– Samrøða verður gjørd við átta fólk, sum hava havt krabbamein, men eru liðug í viðgerð.

– Kanningin vísir, at sambandið til sjúkrarøktarfrøðingar við servitan á økinum er týðningarmikið. Bara helvtin av teimum spurdu, høvdu samband við ein onkolog.

– Kanningin vísir, at tað útilokandi er fokus á kanning, viðgerð og eftirlit, hóast tað í heilsunýskipanini frá 2006 stendur, at fokus eisini skal vera á fyribyrging og heilsufremjan.

– Niðurstøðan í kanningini er, at tað er átrokandi neyðugt, at heilsuverkið endurskoðar og skipar sjúkugongdina hjá føroyskum krabbameinssjúklingum.

– Kanningin vísir, at sjúklingarnir sakna stuðul, fáa ikki nøktandi kunning og í fleiri førum ikki víta hvør hevur ábyrgd av sjúkugongdini

– Kanningin vísir, at sjúklingarnir eru nøgdir við arbeiðið hjá heilsustarvsfólkunum

– Hvussu nøktar tú ein tørv, sum tú ikki kennir? Soleðis ljóðaði spurningurin, sum tær báðar, Sonja Nielsen og Birna Mohr Joensen, settu fyrr í ár í sambandi við endaliga uppgávuna í útbúgvingini í heilsuvisindum

iskt frá starvsfólki til starvsfólk, hvussu væl tey duga og tora at spyrja inn til. Mangan verður tí bara gitt um tørvin«, siga tær og mæla til, at mann eitt nú setir eitt líknandi spurnarblað í verk, har atlit verða tikin til tær serligu umstøðurnar, sum gera seg galdandi í Føroyum. »Tað nyttar til dømis ikki

bara at ganga út frá, at sjúklingurin hevur eina familju, sum kann og dugir at taka sær av honum. Rættast er at spyrja hvønn einstakan um familjuviðurskiptini, tí hóast vit í Føroyum hava eitt familistiskt vælferðarsamfelag, so eru tað summi, sum ikki hava eins gott netverk. Tá eigur tað at vera okkara

uppgáva at lofta teimum«, siga tær.

Tað finnast also ein riðil av avbjóðingum, tá mann setir sær fyrri at skipa eitt heilsuverk í einum lítlum, fjarskotnum oyggjarsamfelag. Men við at kanna trupulleikarnar og seta orð teir, kunnu vit forða fyrri avbjóðingunum og harvið

hækka um lívsgóðskuna hjá teimum menniskjunum, sum vit ynskja at hjálpa.

»Hesin trupulleikin, vit viðgera í ritgerðini, er sera stórur og álvarsligur. Men góðu tíðindini eru, at loysnin er sera einföld og eigur ikki at kosta nógv«, siga tær báðar Birna Mohr Joensen og Sonja Nielsen at enda.